

WWW.OFM.FI

VÄHEMMISTÖVALTUUTETTU
MINORITETSOMBUDSMANNEN
OMBUDSMAN FOR MINORITIES
VEHÁDATÁITTARDEADDJI

H. J. J. J.

Kertomus 2014: Ydinkohdat ja suositukset

Ylitarkastaja, oikeustieteen tohtori Venla Roth

WWW.OFM.FI

**VÄHEMMISTÖVALTUUTETTU
MINORITETSOMBUDSMANNEN
OMBUDSMAN FOR MINORITIES
VEHÁDATÁITTARDEADDJI**

Kansallinen ihmiskaupparaportoiija

- Tehtävänä on:
 - seurata ihmiskauppaan liittyviä ilmiöitä, kansainvälisten velvoitteiden toteutumista ja kansallisen lainsäädännön toimivuutta,
 - antaa ihmiskaupan vastaiseen toimintaan ja uhrien oikeuksien toteutumiseen liittyviä ehdotuksia, suosituksia, lausuntoja ja neuvoja,
 - pitää yhteyttä kansainvälisiin järjestöihin,
 - antaa oikeudellista neuvontaa ja avustaa uhreja tarvittaessa, sekä
 - raportoida säännöllisesti valtioneuvostolle ja eduskunnalle ihmiskaupasta ja siihen liittyvistä ilmiöistä.

Kansallinen ihmiskaupparaportoiija

- *Ihmisoikeustoimija*: uhrin näkökulma korostuu:
- Itsenäinen ja riippumaton valvoja.
- Kannanotot perustuvat *tutkittuun tietoon*.
- Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa keskeistä:
- Toimenkuva jakautuu:
 1. Raportointi
 2. Valvonta
 3. Edistäminen

VÄHEMMISTÖVALTUUTETTU
OMBUDSMAN FOR MINORITIES

MINORITETSOMBUDSMANNEN
VEHÁDATÁITTARDEADDJI

Kansainvälinen esimerkki

- Raporttoija saanut osakseen runsaasti kansainvälistä kiinnostusta:
 - Raporttoijalla merkittävä vaikutus ihmiskaupan vastaisen työn kehittymiselle – huomattu ulkomailla.
 - Vahva mandaatti, raportointi eduskunnalle poikkeuksellinen menettely.
 - Useissa kv. järjestöissä Suomen raporttoijamallia pidetään esimerkkinä muille maille.
 - Monet maat pohtivat vastaavan mandaatin perustamista.

Kertomus 2014

- Kertomus jakautuu kahteen osaan:
 1. Kertomus 2010: arvio eduskunnan toimenpidevaateiden toteutumisesta.
 2. Arvio Suomessa seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi joutuneiden ihmiskaupan uhrien oikeuksien toteutumisesta rikosprosessissa.

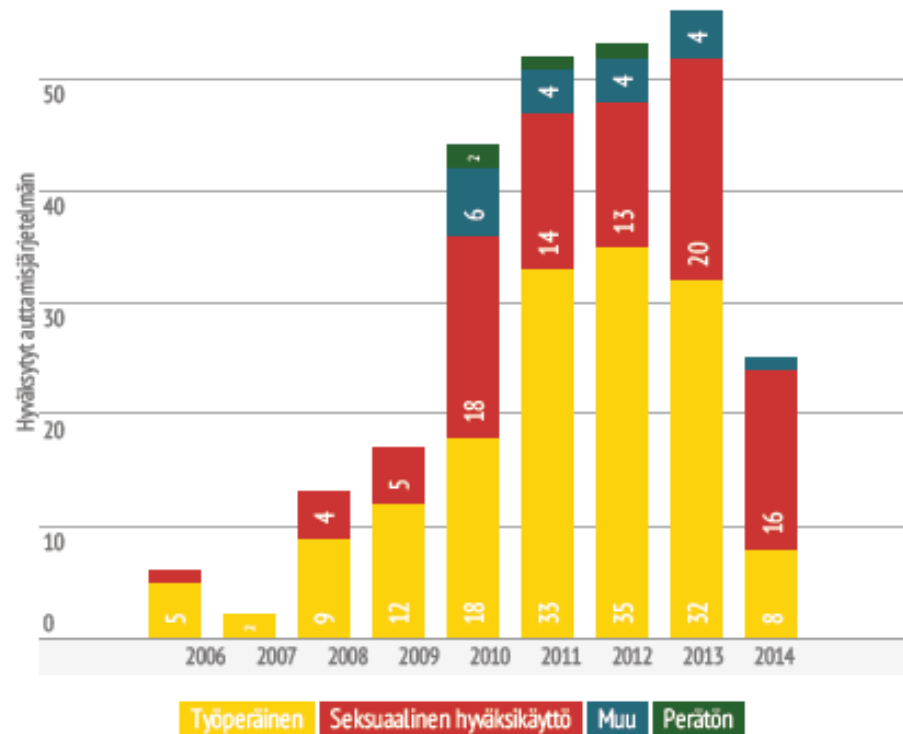
VÄHEMMISTÖVALTUUTETTU
OMBUDSMAN FOR MINORITIES

MINORITETSOMBUDSMANNEN
VEHÁDATÁITTARDEADDJI

Seksuaalisesti hyväksikäytettyjen osuus kokonaismäärästä

Auttamisjärjestelmään hyväksytyt

VÄHEMMISTÖVALTUUTETTU
OMBUDSMAN FOR MINORITIES

MINORITETSOMBUDSMANNEN
VEHÁDATÁITTARDEADDJI

Avun piiriin päässeiden määrä kasvanut

Asiakasmäärät 2006-2014

Asiakasmäärä

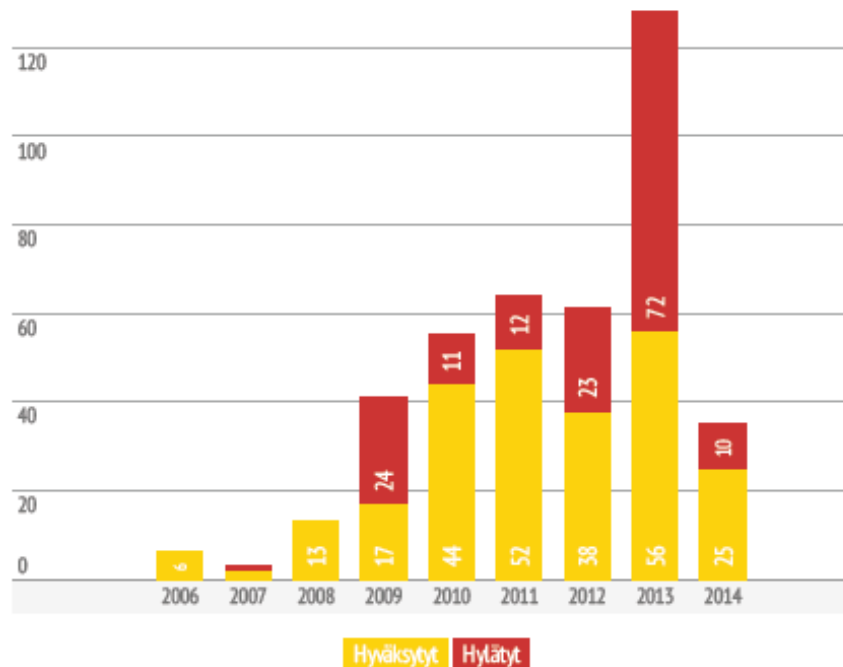
VÄHEMMISTÖVALTUUTETTU
OMBUDSMAN FOR MINORITIES

MINORITETSOMBUDSMANNEN
VEHÁDATÁITTARDEADDJI

Auttamisjärjestelmään hyväksytyjen osuus suhteessa hakijamäärään

Auttamisjärjestelmä hyväksytyt ja hylätyt

VÄHEMMISTÖVALTUUTETTU
OMBUDSMAN FOR MINORITIES

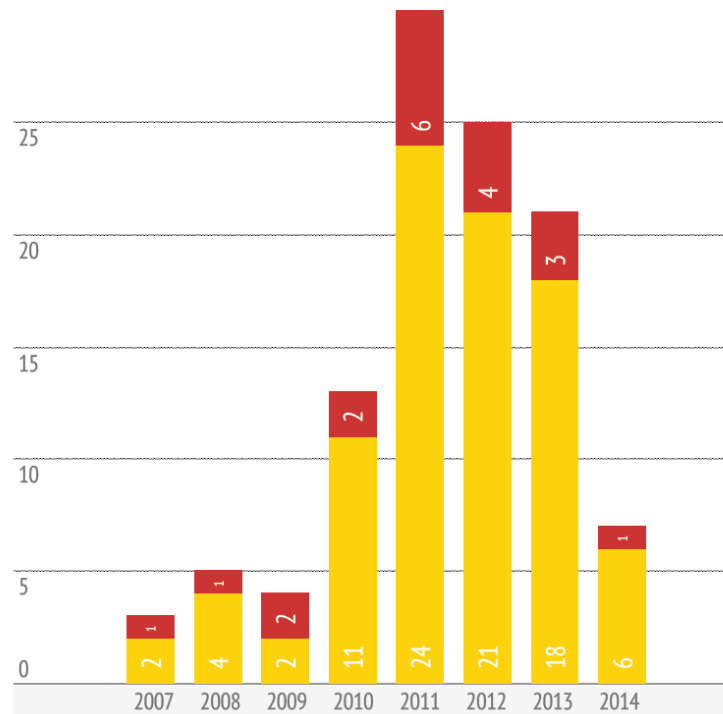

MINORITETSOMBUDSMANNEN
VEHÁDATÁITTARDEADDJI

Ihmiskauppatutkintojen määrä noussut

Ihmiskaupparikokset

Ilmoitetut ihmiskaupparikokset

VÄHEMMISTÖVALTUUTETTU
OMBUDSMAN FOR MINORITIES

MINORITETSOMBUDSMANNEN
VEHÁDATÁITTARDEADDJI

Kertomuksen johtopäätökset

- Toimintaa haittaa edelleen:
 1. Ihmiskauppaa ei pidetä panostusta, priorisointia ja voimavaroja edellyttävänä yhteiskunnallisena ongelmana.
 2. Tiedon, lainsäädännön ja toimintamallien puute viranomaisissa – työn tavoite?
 3. Vahva rikostorjunta- ja ulkomaalaisvalvontapainotteisuus – löydämme sitä, mitä etsimmekin.
 4. Ihmiskauppasäännösten monimutkaisuus ja vaikea sovellettavuus (liittyy ennen kaikkea psyykkisen painostamisen keinoihin ja seksuaalisen väkivallan ja hyväksikäytön dynamiikkaan), epäselvyys suhteessa paritussäännöksiin.

Raportin ensimmäinen osa

VÄHEMMISTÖVALTUUTETTU
OMBUDSMAN FOR MINORITIES

MINORITETSOMBUDSMANNEN
VEHÁDATÁITTARDEADDJI

Kertomus 2010: arviointi

- Eduskunta edellytti:
 - Auttamisjärjestelmää koskevan erillislain valmisteleminen;
 - Ihmiskaupaa ja paritusta koskevien rangaistussäännösten päällekkäisyyksien poistaminen ja parituksen kohteena olevan henkilön oikeusaseman vahvistaminen (HE 103/2014);
 - Erikoistuneen valtakunnallisen erikoisyksikön perustaminen ja erikoistuneiden avainsyyttäjien nimeäminen;
 - Työlainsäädännön ja ulkomaisen työvoiman työsuhdevalvonnan kehittäminen siten, että työperäisen ihmiskaupan ehkäiseminen tehostuu;
- + Ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattorin nimeäminen (perustuu Kertomuksen 2012 suositukseen).

Raportin toinen osa

VÄHEMMISTÖVALTUUTETTU
OMBUDSMAN FOR MINORITIES

MINORITETSOMBUDSMANNEN
VEHÁDATÁITTARDEADDJI

Arvio uhrien oikeuksien toteutumisesta rikosprosessissa

- Tarkoituksena selvittää:
 1. Paritussäännösten soveltamista ja tulkintaa
 2. Ihmiskauppasäännösten soveltamista ja tulkintaa
 3. Säännösten rajapintaa ja ihmiskaupan tunnistamista
- Selvitys perustuu vuosina 2009-2013 (kesä) käsiteltyihin rikosasioihin sekä eri tahojen kuulemiseen.
- Miksi rikosprosessi? Määritelmä antaa pohjan kaikelle ihmiskaupan vastaiselle toiminnalle.

Lainsäätäjän tahto ei toteudu

- Tarkoituksena alun pitäen oli, että parituksen soveltamisala kaventuisi ihmiskauppasäännösten lakiin lisäämisen jälkeen.
- *Lainsäätäjän tahto ei toteudu – oikeustila ei ole ratkaisevalla tavalla muuttunut 10 vuoden aikana.*
- Paritussäännökset edelleen pääsääntö.

Uhrin heikkoa asemaa ei nähdä

- Ihmiskauppasäännösten soveltamisessa vaikeaa on ollut:
 1. Avoimet tunnusmerkistötekijät: riippuvainen asema/turvaton tila.
 2. Tahallisuuden arviointi – tekijän tietoisuus uhrin heikosta asemasta – uhrin suostumus/vapaaehtoinen prostituutio.
- *Uhrin suostumus prostituutioon* edelleen merkittävässä asemassa arvioitaessa ihmiskauppasäännösten soveltuvuutta ko. tapaukseen.

Ihmiskauppa on seksuaalirikos

- Seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän ihmiskaupparikoksen luonnetta *seksuaalirikoksena* ei ole tunnistettu.
- Rakenteet uhrin *psykkisen tilan arviointia* varten puuttuvat.
- Rikosvastuu ihmiskauppaan liittyvistä seksuaalirikoksista toteutuu vaihtelevasti.
- Seksin ostajan rikosvastuu toteutuu huonosti.
- Rikosoikeusjärjestelmä rakentunut liiaksi "vahvan uhrin" varaan.

Ihmiskauppa thaihierontapaikoissa

- Thaihierontapaikoissa seksiä myyvien naisten asema niin heikko etteivät he kykene suojautumaan hyväksikäytöltä:
- Ihmiskauppa: turvattoman tilan ja/tai riippuvaisen aseman hyväksikäyttäminen.
- Vahvaa taloudellisen hyödyn tavoittelua, sis. myös muuta rikollista toimintaa.

Suosituksset: lainsäädäntö

1. Rikoslakiin ehdotettujen muutosten hyväksyminen tärkeä askel.
2. Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksien laajentaminen.
3. Järjestyslain seksin myyjiin kohdistuvan kiellon kumoaminen.
4. Ulkomaalaislain seksin myyjiin kohdistuvan käännytysperusteen kumoaminen.
5. Ihmiskauppakoordinaattoria koskevan lainsäädännön säätäminen.

Suosituksset: muut toimenpiteet

1. Kokonaisvaltaisen ihmiskauppaa ehkäisevän toimintaohjelman laatiminen.
2. Tunnistamisen ja auttamisen kehittäminen viranomaisissa ja kunnissa.
3. Järjestelmän luominen psyykkisen tilan arviointia varten.
4. Auttamisjärjestelmän kehittäminen (sis. yhteistyö).
5. Voimavarojen kohdentaminen erit. esitutkintaviranomaisissa ja syyttäjälaitoksessa.

